

BIBLIOGRAFIJA

BIBLIOGRAFIJA SLOVENSKE ZGODOVINE

(Publikacije iz let 1961—62)

Sestavila Slavka Kajba-Milić in Vasilij Melik

Uvod

Bibliografija, kakor jo objavljamo v tem letniku Zgodovinskega časopisa, se razlikuje od one za leta 1959—60 (15. letnik, 1961, str. 242—256) in 1951—58 (12—13. letnik, 1958—59, str. 377—422) predvsem po tem, da vključuje tudi obdobje narodnoosvobodilnega boja. Naše prejšnje bibliografije so se omejevale na dela, ki so govorila o slovenski zgodovini do leta 1941. Bibliografija za zgodovinski čas 1941—45 je bila sestavljena po drugačnih kriterijih; začela je izhajati v Zgodovinskem časopisu, nato pa je izšla v posebni knjigi (France Škerl-Bregar: Petnajst let bibliografije o narodnoosvobodilnem boju Slovencev 1945 do 1959, Ljubljana 1962, 546 strani) ter se za publikacije iz leta 1960 nadaljevala v Prispevkih za zgodovino delavskega gibanja (1962 št. 1, priloga 2, 61 strani). Upoštevala je samo v slovenskem jeziku napisana dela. V letošnjem letniku Zgodovinskega časopisa objavljena bibliografija NOB pa je sestavljena po istih glavnih načelih kakor smo se jih držali v splošni zgodovinski bibliografiji za publikacije od leta 1951 naprej: prvič, da niso upoštevana vsa dela, ampak samo izbor, drugič, da so zajete publikacije ne glede na jezik, v katerem so izšle. V podrobnostih je sicer v kriterijih in v načinu ureditve med splošno zgodovinsko bibliografijo in bibliografijo NOB nekaj razlik, zato objavljamo bibliografijo NOB pod posebnim naslovom in s posebnim uvodom.

Na ta način je ostala izven obsega naše bibliografije le še zgodovina starega veka in arheologija. Ta je zajeta v Bibliografskih prispevkih k jugoslovanski arheologiji, ki jih objavlja Staško Jesse v Arheološkem vestniku; zadnji so izšli za leto 1959 in 1960 (11—12. letnik, 1960—61, str. 254—278).

Naj na kratko ponovimo glavna načela, ki se jih držimo pri sestavljanju bibliografije slovenske zgodovine (do leta 1941). Upoštevana so dela, ki obravnavajo zgodovino Slovencev ali zgodovino ozemlja, na katerem žive, oziroma ozemlja, na katerem so nekdaj živeli, če se vsebina dela posredno ali neposredno nanaša na slovensko življenje na tem ozemlju. Zajeta so dela, ki so izšla v SR Sloveniji, SFR Jugoslaviji ali v inozemstvu, v naših ali v tujih jezikih, kot samostojne knjige in brošure ali kot razprave in članki v zbornikih, časopisih, časnikih in drugih periodičnih publikacijah, imajo pa kot letnico izida označeno leto 1961 ali 1962. Upoštevali smo poleg tega še nekatera dela z zgodnejšo let-

nico izida, ker so dejansko izšla pozneje ali pa smo jih v prejšnji bibliografiji prezrli.

Izložili smo učbenike za osnovne in srednje šole, članke, ki ne prinašajo ničesar novega, ki so le splošno informativnega ali popularizacijskega značaja, ki so le odlomki ali okrajšave iz prej ali pozneje objavljenih širših del, ki so le kratke notice posameznih lokalnih dogodkov ali njih priložnostni prikaz, ki samo na kratko podajajo spomine tega ali onega udeleženca ali očividca, ne da bi hoteli dati kritično ali globljo sliko. Izložili smo kratke obravnave zgodovinskega razvoja posameznih šol, podjetij, društev, ulic, poslopij itd., skratka večino drobne krajevne literature. S tem seveda ne odrekamo člankom, ki smo jih izpustili, vrednosti in pomembnosti. Mnogi teh člankov so pravi viri, neobhodno potrebno gradivo z dragocenimi podatki za vsakogar, ki bo sestavljal kritičen zgodovinski prikaz tiste dobe ali ozemlja. Iskalec takih člankov bo s pridom uporabil splošno zvezno in slovensko bibliografijo, medtem ko je naša samo izbor.

Del s področja zgodovine literature, zgodovine likovne umetnosti, zgodovine glasbe, zgodovine filozofije, zgodovine znanosti, s področja etnografije, lingvistiike, geografije, numizmatike in drugih v celoti ali deloma zgodovini bližnjih ved praviloma razen nekaterih preglednih del, ki zajemajo daljša obdobja slovenske preteklosti, nismo upoštevali.

Od zgodovinskih del, ki obravnavajo celotno ozemlje SFR Jugoslavije ali vse jugoslovanske narode, smo upoštevali samo najvažnejša in tista, ki v veliki meri govore o slovenski zgodovini in njenih problemih. Del, ki zajemajo Slovence ali Slovenijo v širšem okviru, praviloma nismo upoštevali. To velja za razne širše zgodovine diplomatskih ali vojnih dogajanj, avstrijske, italijanske, srednjeevropske, jugovzhodnoevropske, slovanske, evropske, svetovne, zgodovine itd.

Bibliografija je razdeljena na dvoje poglavij. V prvem navajamo dela, ki obravnavajo celotno slovensko zgodovino, zgodovine posameznih panog kakor pravne zgodovine, slovstvene zgodovine in podobno, ter dela, ki obravnavajo posamezna obdobja ali probleme iz slovenske zgodovine od naselitve (razen arheoloških del) do leta 1941, in jih pri tem povezujemo v skupine po problematiki, času in ozemlju, ki ga zajemajo. V drugem poglavju navajamo dela, ki obravnavajo zgodovino posameznih manjših pokrajinskih enot, mest in krajev. Pri tem začenjamo z Ljubljano in nadaljujemo z Notranjsko, Dolenjsko, Gorenjsko, Štajersko, Prekmurjem, Koroško in Primorsko, z Beneško Slovenijo, Gorico, Trstom in Istro. Marsikatero delo je težko uvrstiti v en sam odstavek. Deloma si pomagamo s kazalkami ter v splošnem prvem poglavju opozarjamo na literaturo, navedeno v lokalnem drugem poglavju in narobe. Da bi bilo iskanje olajšano, smo odstavke označili z zaporednimi arabskimi številkami.

I

1. Od **Zgodovine slovenskega naroda**, ki jo piše **Bogo Grafenauer**, je izšel V. zvezek: Doba hitrega razkranjanja fevdalne organizacije, razvoja manufakturne in začetkov industrijske proizvodnje od srede XVIII. do srede XIX. stoletja. (Ljubljana 1961, 207 strani). S tem je Zgodovina slovenskega naroda, ki je najprej izhajala v redni knjižni zbirki založbe Kmečka knjiga (1.—3. zvezek 1954—56), pozneje pa v Kmečki knjižni zbirki Glavne zadružne zveze (4. in 5. zvezek 1960—61), zaradi prenehanja izhajanja te zbirke v tej obliki nehala izhajati.^{2a} Izdajanje bo nadaljevala Državna založba Slovenije, ki bo obenem ponatisnila dosedanje zvezke.

2. Izšla je obširna sintetična knjiga **Sergij Vilfan: Pravna zgodovina Slovencev od naselitve do zloma stare Jugoslavije** (Ljubljana 1961, 568 strani)¹, ki daje na koncu tudi »kratek komentiran izvleček iz bibliografije«, pregled virov in stanja raziskav na področju naše pravne zgodovine. V univerzitetnem učbeniku **Istorija država i prava jugoslovenskih narodov** (do 1918. godine) (Beograd 1962, 380 strani) sta obdelala slovensko pravno zgodovino **Dragoslav Jančević**, ki je orisal **državo Karantanskih Slovencev** (str. 6—8) ter **Jelena Danilović**, ki je zajela **obdobja od 12. stoletja do 1848** (str. 144—166) ter **od 1848 do 1918** (str. 367—368). Knjiga **Ferdo Čulinović: Državopravna historija jugoslovenskih zemalja** (Zagreb 1961, Prva knjiga, 274 strani), učbenik zagrebške univerze, obsega tudi slovensko pravno zgodovino od začetkov do let 1918. S področja pravne zgodovine naj tu navedemo naslednje razprave: **France Goršič: Slovensko ljudsko pravno pravo** (Kronika 10, 1962, str. 106—111); isti: **Mejaštvo in organizacija vinskih gora** (Kronika 9, 1961, str. 31—36); isti: **Zastopanje strank na gorskem pravnem redu** (Pravnik 16, 1961, str. 45—49); isti: **Zur Frage der Feudalen Rezeption des Weinbergrechter in der Steiermark** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 53, 1962, str. 305—320); isti: **O vplivu nemškega mestnega prava na gorsko pravo slovenskega ozemlja** (Pravnik 16, 1961, str. 325—336).

3. V delu **Zgodovina slovenskega slovstva**, ki ga izdaja Slovenska Matica, je izšla tretja knjiga (III: Realizem II, Ljubljana 1961, 384 strani), v katerem je Anton Slodnjak opisal drugi del realizma in s tem obdelal obdobje 1876—1895². S področja zgodovine knjižnega jezika je omeniti razpravo: **Francè Jesenovec: Odmev štajersčine v slovenskem knjižnem jeziku** (Celjski zbornik 1962, str. 205—224).

4. **Fran Vatovec** je izdal prvi del svoje zgodovine slovenskega časnikarstva: **Slovenski časnik 1557—1843** (Maribor 1961, 269 strani) v katerem opisuje zlasti Vodnikove Ljubljanske novice ter novinarstvo prve polovice 19. stoletja do začetka izhajanja Bleiweisovih Novic.

5. Zgodovinski pregled slovenskega založništva je dal **Bogomil Gerlanc** v Enciklopediji Jugoslavije (**Knjižarstvo kod Slovenaca**, 5, str. 273—274).

6. **Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942—1962** (Zagreb 1962, 1967 strani v dveh knjigah) vsebuje vrsto člankov iz zgodovine pomorstva, ki se nanašajo na celotno jugoslovansko obalo in zajemajo pri tem tudi slovensko morje. Posebej slovensko ozemlje pa obravnava **Ferdo Gestrin: Pregled pomorstva v Slovenskem Primorju** (str. 1489 do 1515); isti **Oris razvoja pomorstva v Slovenskem Primorju** (Kronika 10, 1962, str. 90—94); **Vilhar Srečko: Prispevki Slovencev k dvigu pomorstva na Jadranu** (Odlomki iz naše gospodarske zgodovine) (Slovenski pomorski zbornik 1962, str. 43—61); isti: **Iz zgodovine slovenskega pomorstva v Trstu** (Jadranski koledar 1961, str. 162—169); isti: **Slovenski ribiči, pomorščaki in ladjarji na Tržaškem** (Jadranski koledar 1962, str. 157—162); **Vladimir Medvešek: Razvoj potniške obalne plovbe ob vzhodnem Jadranu. Kratka zgodovina** (Slovenski pomorski zbornik 1962, str. 139—151) ter še nekateri članki, ki jih navajamo v 69. in 70. odstavku.

7. Ob sedemdesetletnici **Milka Kosa** je izšel članek Boga Grafenauerja z bibliografijo Kosovih del v letih 1953—1962 (Zgodovinski časopis 16, 1962, str.

¹ Ocene: Gorazd Kušej (Naši Razgledi 11, 1962, str. 147—148), Francè Goršič (Pravnik 16, 1962, str. 34—42). Ad 1a: ocena 1.—5. zvezka: J. V. Čurkina, Voprosy istorii 1963, št. 9, str. 158—163.

² Ocena: Jože Pogačnik (Naši Razgledi 11, 1962, str. 213).

171—175). Nekrolog **Jožetu Hainzu** sta napisala Ferdo Gestrin (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 230—231) in Vasilij Melik (Historijski pregled 9, 1963, str. 75).

8. O arhivalijah, ki so bile iz državnega arhiva v Trstu izročene Jugoslaviji, poročata **Milko Kos** (Zgodovinski časopis 15, 1961, str. 197—199) in **Jože Maček** (Arhivist 1962, str. 160—161). Izčrpno sliko celjskega arhiva je podal **Janko Orožen** (Celjski zbornik 1961, str. 519—529).

9. V seriji **Monumenta historica ducatus Carinthiae** je izšel 7. zvezek (7. Band, Die Kärntner Geschichts-quellen 1300—1310, 264 strani), ki ga je pripravil **Hermann Wiessner**. Izšel je **Urkundenbuch des Herzogtums Steiermark**, Vierter Band, 1. Lieferung (Wien 1960, 128 strani). Pod vodstvom **Heinricha Appelta** je izdajo pripravil **Gerhard Pferschy**. **Vire za Cirila in Metoda** navajamo v 11., nove zvezke **Gradiva za zgodovino Ljubljane v srednjem veku** pa v odstavku 48.

10. **France Goršič** je napisal razpravi: **O rodbinski zadrugi kot izrazoslovnem problemu** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 209—211) in **Nekaj pogledov na družbenost starih Slovencev** (Slovenski etnograf 15, 1962, str. 33—54).

11. **Vire za Cirila in Metoda (Konstantin i Metodije Solunjani, Izvori — Constantinus et Methodius Thessalonicenses, Fontes**, Zagreb 1960, 276 strani) z obširnimi komentarji in literaturo sta izdala **Fran Grivec** in **Fran Tomšič**. S problemom Cirila in Metoda se ukvarjata članka: **Fran Grivec: Vprašanja o Konstantinu in Metodu** (Slovo 1962, str. 131—147) in **France Perko: Problem Metodove nadškofije** (Nova pot 14, 1962, str. 384—393).

12. Probleme naselitve, ustoličevanja in »slovenske nadvojvodine« na Koroškem zajema razprava **Wilhelm Neumann: Wirklichkeit und Idee des »windischen« Erzherzogtums Kärnten** (Südostdeutsches Archiv 3, 1961, str. 141—168)³. **Bogo Grafenauer** je napisal obširno kritično poročilo **Deset let proučevanja ustoličevanja koroških vojvod, kosezov in države karantanskih Slovencev** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 176—209).

13. **Adolf Trende** razpravlja o **Geistig-kulturelle Beziehungen zwischen Kärnten und Bayern**. (Carinthia I, 152, 1962, str. 81—97).

14. **Viktor Paschinger: Die historischen Landschaften Kärntens** (Carinthia I, 152, 1962, str. 309—350).

15. **Pavle Blaznik** obravnava: **Enote kmetskih gospodarstev na Slovenskem** (Kronika 9, 1961, str. 129—134), **Walther Fresacher** je napisal razpravo **Zur Frage der Erbhöflichkeit (Leibeigenschaft) in Kärnten** (Carinthia I, 151, 1961, str. 487 do 513) in članek **Die Leibeigenschaft in Kärnten** (Kärntner Landes-Zeitung, 21. dec. 1962).

16. **Vilko Novak** opisuje **Die Stellung des Alpwesens in Slowenien zwischen dem germanischen und romanischen Raume** (Volkskunde im Ostalpenraum, Graz 1961, str. 123—131).

17. **Helmut J. Mezler-Andelberg** obravnava **Jodok-Kapellen in der Steiermark** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 53, 1962, str. 85—92).

18. **Hans Pirchegger** je izdal knjigo **Die Untersteiermark in der Geschichte ihrer Herrschaften und Gülden, Städte und Märkte** (München 1962, 299 strani) ter razpravo **Der Besitz der Kärntner Klöster und Pfarren in der Steiermark** (Carinthia I, 151, 1961, str. 514—519), **Ivo Pirkovič: K topologiji freisinških posesti na Dolenjskem** (Kronika 9, 1961, str. 174—181) daje nekaj manjših dopolnil in popravkov glede lege nekaterih krajev, omenjenih v Blaznikovi razpravi **Zemljiška gospodstva v območju freisinške dolenjske posesti** (1958) o kateri je napisal tudi oceno (Naši razgledi 10, 1961, str. 282—283).

³ Ocena: **Bogo Grafenauer** (Zgodovinski časopis 15, 1961, str. 219—223).

19. **Ferdinand Tremel** je uredil knjižico **Die Landeshauptleute im Herzogtume Steiermark** (Graz 1962, 67 strani), pri kateri so sodelovali **Heinrich Attems, Karl Eder, Fritz Popelka in Fritz Posch** in ki daje pregled razvoja funkcije deželnega glavarja ter na kratko prikazuje nosilce te funkcije, s seznamom vseh deželnih glavarjev od 1236 do danes, **Heinrich Appelt** obravnava **Die Rechtsstellung der ältesten steirischen Landeshauptleute** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark, 53, 1962, str. 15—27).

20. **Wilhelm Neumann** piše **Zur frühen Geschichte der Juden in Kärnten** (Festschrift für Gotbert Moro 1962, str. 92—104), **Karl Dinklage** obravnava **Kärntner Städtegründungen unter Herzog Bernhard (1202—56)** (Mitteilungen des Instituts für österreichischen Geschichtsforschung 69, 1961, str. 85—96), **Jože Curk** piše **O urbanistično-gradbenih zasnovah trgov in mest v Posavinju, Obsočlju in Posavju** (Celjski zbornik 1962, str. 225—254). O prekmurskih trgih in mestih glej v 62. odstavku navedeno Zeljkovo razpravo o Murski Soboti.

21. **Maks Miklavčič** piše **Ob petstoletnici ljubljanske škofije** (Nova pot 14, 1962, str. 321—330), **Jakob Oberstein** objavlja **Eine Gurker Urkunde zum Konzil von Pisa aus dem Jahre 1511. (Ein Beitrag zur Stellung des Gurker Bischofs Matthäus Lang von Wellenburg zum genannten Konzil)**. (Festschrift für Gotbert Moro 1962, str. 105—111).

22. Na reformacijo se nanašajo dela: **Karl Eder: Die erste Kunde vom Auftreten Luthers auf dem Reichstag zu Worms (1521) in Innerösterreich** (Carinthia 151, 1961, str. 687—704); **Pavle Blaznik: Reformacija in protireformacija na tleh loškega gospostva** (Loški razgledi 9, 1962, str. 71—104); **Mirko Rupel: Primož Trubar (Življenje in delo)**, Ljubljana 1962, 324 strani, isti: **Trubar išče novega pridigarja za Ljubljano** (Slavistična revija 13, 1961—62, str. 211—224) isti: **Trubar in Hrvati** (Ob 400-letnici ustanovitve biblijskega zavoda v Urachu) (Slavistična revija 13, 1961—62, str. 49—59).

23. Knjiga **Bogo Grafenauer: Kmečki upori na Slovenskem** (Ljubljana 1962, 484 strani)⁴ zajema kmečke upore od 15. stoletja pa vse do konca fevdalnega obdobja, vključno s kmečkim gibanjem v revolucionarnem letu 1848. Jugoslovansko področje zajema razprava **Bogo Grafenauer: Tipologija kmečkih uporov in ljudskih vstaj pri jugoslovanskih narodih od XV. do konca XVIII. stoletja** (Jugoslovanski istorijski časopis 1962, št. 2, str. 3—22).

24. Posebej gospodarske razmere raziskujejo razprave: **Ferdo Gestrin: Gospodarske osnove razrednih bojev na Slovenskem konec XV. in v XVI. stoletju** (Jugoslovanski istorijski časopis 1962, št. 2, str. 23—47); isti: **Économie et société en Slovénie au XVIe siècle** (Annales 17, 1962, str. 663—690); isti: **Gospodarstvo in družba na Slovenskem v 16. stoletju** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 5—26); **I. V. Čurkina: Nekotorye čerty ekonomičeskogo razvitiya slovenskih zemelj v XVI v.** (Srednje veka 19, 1961, str. 221—245); ista: **Iz istorii slovenskogo goroda konca XV — načala XVII v.** (Učene zapiski Instituta slavjanovedenija 25, 1962, str. 193—233); **Stanislas Hoszowski: L'Europe centrale devant la révolution des prix (XVIe et XVIIe siècles)** (Annales 16, 1961, str. 441—456) in **Revolucija cen w srodkowej Europie w XVI. i XVII. w.** (Kwartalnik historyczny 68, 1961, str. 297—314) — upošteva tudi podatke o cenah v Ljubljani, ki jih je avtorju dal na razpolago **Sergij Vilfan: Blaznikova razprava O trgovskih zvezah Škofje Loke in Reke** (glej 56. odstavek); **Johann Rainer: Geschichtliche Bemerkungen über den Buchweizen** (Carinthia 151, 1961, str. 705—710); **Sergij Vilfan: K zgodovini kmečkega kupčevanja s soljo** (Kronika 19, 1962, str. 129—144) — sega do 17. stoletja; **Ferdinand Tremel: Kärntner Fuhrleute und Händler in Judenburg (1579)** (Carinthia 151, 1961, str. 726—236); **Hans Leo Mikoletzky: Kärntner Kon-**

⁴ Ocena: Marjan Britovšek (Naši razgledi 12, 1963, 414—415, št. 21).

tributionen (Carinthia 151, 1961, str. 772—789); **Günther Probszt: Hans Widmanns Erbe** (Klagenfurt 1961, 136 strani) — opisuje trgovsko rodbino 16. in 17. stoletja, ki je trgovala tudi v naših krajih, in daje vrsto podatkov za gospodarsko zgodovino; **Fritz Posch: Herrschaftliche Viehhaltung und Milchwirtschaft um 1700** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 53, 1962, str. 145—154); **Josef Grömmer: Die Steinbierzeugung, ein ausgestorbenes Gewerbe in Kärnten** (Carinthia 152, 1962, str. 272—289); **Ivan Slokar: Ljubljanska suknarna** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 55—79).

25. Posebej rudarstvo opisujejo članki: **Jože Gašperšič: O tehniki in opreми nekdanjih rudarjev na Jelovici** (Kronika 10, 1962, str. 9—19); isti: **Rudarsko poklicno znamenje »Kladivo in klin«** (Kronika 10, 1962, str. 157—163); isti: **V spomin zadnjim rudarjem na Jelovici** (Loški razgledi 9, 1962, str. 140—148); **Jože Šorn: Vzpon in zaton spodnještajerskega fužinarstva** (Kronika 10, 1962, str. 144—156) — obsega čas do srede 19. stoletja.

26. Zgodovino gozdarstva obravnavata **Anton Šivic** s serijo člankov: **Pomembnejši gozdarski strokovnjaki na Slovenskem v preteklosti** (Gozdarski vestnik 19, 1961, str. 50—52, 185—186, 322; 20, 1962, str. 59—60, 242—244, 301—302), ki je začela izhajati že v prejšnjih letnikih Gozdarskega vestnika (glej našo bibliografijo 1959—60, odstavek 24) in **Franjo Sevnik: Iz zgodovine našega gozdarstva. Gozdar Anton Meliva** (Gozdarski vestnik 19, 1961, str. 320—322).

27. Razvoj železnice opisujejo članki: **Jože Jenko: Med Zidanim mostom in Siskom vozi vlak že 100 let** (Kronika 10, 1962, str. 94—105); isti: **90. letni jubilej gorenjske proge** (Kronika 9, 1961, str. 20—30, 113—119) nadaljevanje članka iz 1960. leta (glej bibliografijo 1959—60, 29. odstavek); isti: **Vrhniška lokalna železnica** (Kronika 10, 1962, str. 35—42); isti: **Vloga mesta Kamnika in okolice v železniškem omrežju** (Kamniški zbornik 8, 1962, str. 121—150).

28. Razvoj prebivalstva proučujejo **Manfred Straka: Studie über die Verwendbarkeit der Häuserzählungen des 15. Jahrhunderts zur Bestimmung der Sehenzahl** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 53, 1962, str. 45—54); isti: **Die Bevölkerungsentwicklung der Steiermark von 1528 bis 1782 auf Grund der Kommunikantenzählungen** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 52, 1961, str. 3—53); isti: **Die Pfarrenzählung des Jahres 1782 in der Steiermark** (Graz 1961, 174 strani) — se omejuje na današnje avstrijsko ozemlje; **Vlado Valencič: Štetje prebivalstva leta 1754 v predjožefinski Ljubljanski škofiji in njegov rezultati** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 27—54); **Hans Pirchegger: Der deutsche Bevölkerungsanteil in den untersteirischen Städten Marburg und Pettau im Mittelalter und in der frühen Neuzeit** (Südost-deutsches Archiv 4, 1961); **Živko Šifrer: Izseljevanje s slovenskega ozemlja** (Prikazi in študije 8, 1962, št. 2, str. 1—24); **Vladimir Leban: Uloga sklapanja brakova u depopulaciji višinskih naselja** (Zbornik VI. kongresa geografov FLRJ 1961, Ljubljana 1962, str. 345—351); v 54. odstavku navedeni razpravi o prebivalstvu novomeškega predela ter še nekatere druge obravnave manjših ozemelj ali krajev.

29. Šolstvo obravnavajo razprave in članki: **Branko Reisp: Višje šole na slovenskem ozemlju v XVII. in XVIII. stoletju** (Kronika 10, 1962, str. 163—172); **Vlado Schmidt: Slovenščina v naših osnovnih šolah v prvi polovici XIX. stoletja** (Ljubljana 1962, 132 strani) (izšlo kot Zbornik filozofske fakultete IV/1); **Ivan Simonič: Šolske kronike** (Kronika 10, 1962, str. 47—50); **France Ostanek: »Učiteljski tovariš«** (kratek pregled razvoja od 1861 do 1914) (Sodobna pedagogika 12, 1961, str. 131—142); **Milica Bergant: Pedagoški nazori ter pedagoški vpliv dr. Franja Žgeča** (Sodobna pedagogika 12, 1961, str. 164—175).

30. **Fritz Posch** opisuje **Kärnten zur Zeit Kaiser Josephs II.** (Carinthia 151, 1961, str. 881—895); **Erika Weinzierl-Fischer** prikazuje **Eine Denkschrift Erz-**

herzog Johanns über Innerösterreich 1807 (Carinthia 152, 1962, str. 13—26); Herman Braumüller daje Ein Blick auf Kärntens gesellschaftliches Leben bis zur Gründung der Zeitschrift Carinthia 1811 (Carinthia 152, 1962, str. 3—12); Eduard Winter je pod naslovom Eine grundlegende Urkunde des Austroslavismus objavil Kopitarjevo pismo Metternichu z dne 7. aprila 1827 z bibliotekarskih poročilom (Zeitschrift für Slawistik 3, 1958, str. 107—124); Melita Pivec-Stele prikazuje, kako je opisoval naše kraje Franz Tschischka v svojem vodiču: Vodnik leta 1834 o Sloveniji (Kronika 9, 1961, str. 187—190).

31. Jan Šedivý objavlja po malonedeljski župnijski kroniki: Prispevek o revolucionarnih dogodkih na vzhodnem Slovenskem leta 1848 (Kronika 9, 1961, str. 190).

32. Olga Janša je napisala članek Agitacija »Novic« za preseljevanje Slovencev v Srbijo v letu 1865 in 1866 (Kronika 10, 1962, str. 185—187).

33. Že v zadnji bibliografiji (1959—60, odstavek 37) navedeni referat na mednarodnem zgodovinskem kongresu v Stockholmu — Fran Zwitter (s sodelovanjem Jaroslava Šidaka in Vase Bogdanova): Nacionalni problemi v habsburški monarhiji (Ljubljana 1962, 232 strani) je izšel zdaj tudi v slovenski izdaji, ki je z ozirom na širši krog bralcev po besedilu nekoliko razširjena in v bibliografiji izpopolnjena ter prinaša v dodatku statistični pregled in dve karti.⁵ Diskusija o referatu na kongresu je posneta v publikaciji XIe Congrès International des Sciences Historiques, Actes du Congrès, 1962, 242—250.

34. O problemu koroških Slovencev razpravljata Thomas M. Barker: The Slovenes of Carinthia, a National Minority Problem (New York-Washington, 1960, 302 strani) ter Pleterski (glej 40. odstavek).

35. Giulio Cervani: Appunti per una moderna storiografia risorgimentale isontina (Studi Goriziani 29, 1961, str. 9—25) je delna predelava drugega dela študije Lineamenti di storiografia risorgimentale nazionale e goriziana, ki je izšla v zborniku Gorizia nel Risorgimento (str. 7—42)⁶. Publikacija Giuliani e Dalmati nel Risorgimento (Trieste 1961, 89 strani) je katalog razstave, ki zajema čas od 1700 do 1945 in v katerem pišejo: Giovanni Quarantotti o Istri, Silvio Rutteri o Trstu in Carlo Luigi Bozzi o Gorici; Nereo Salvi je napisal Razpravo Fonti e documenti per la storia dell' irredentismo giuliano — I processi politici dal 1850 al 1860 (Archeografo Triestino 23, 1960/61, str. 95—166). Nekaj del o italijanskem irredentizmu glej še v naslednjem ter 68. in 69. odstavku.

36. Zbornik La crisi dell' impero austriaco dopo Villafranca (Trieste 1961, 367 strani) vsebuje naslednje za našo bibliografijo pomembne razprave: Roberto Cessi: Dopo Villafranca (str. 7—62), Ernesto Sestan: Le riforme costituzionali austriache del 1860—1861 (str. 63—91), Cesare Pagnini: L'opposizione alle riforme costituzionali del 1860—1861 (govori v glavnem o italijanski opoziciji, str. 93—102), Maria Cessi Drudi: Giudizi di un diplomatico sull' impero austriaco dopo Villafranca (odlomki iz Hübnerjevega dnevnika, str. 103—123), Richard Blaas: Il Barone Burger, luogotenente a Trieste (str. 137—170), Giuliano Gaeta: Politica giornalistica austriaca e realtà giornalistica a Trieste e in altre province italiane (1859—1860) (str. 171—177), Elio Apih: Appunti sulle origini del liberalismo triestino (str. 179—191), Angelo Tamborra: Trieste e i suoi traffici con i porti della penisola dopo l'unità secondo i rapporti dei consoli italiani (str. 193—200), Nereo Salvi: La crisi di trasformazione dell' emporio di Trieste in porto di transito (1856—1965) (str. 201—265), Giovanni Quarantotti:

⁵ Ocena: Mirjana Gross (Jugoslovenski istorijski časopis 1963, št. 2., str. 114—123).

⁶ Ocena: Ivo Juvančič (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 266—268).

L'Istria per l'unione al Veneto (str. 267—273). Ostale razprave se nanašajo na Reko, Dalmacijo, Benečijo in Ogrsko **Giovanni Quarantotti** je avtor razprave **L'Austria alla ricerca di un sistema dietale per il Litorale** (Atti e memorie della Societa istriana... 9, 1961).

37. Obdobja po dualizmu se dotikajo članki: **Vlado Valenčič: Ljubljanski protinemški odmevi turnarskih dogodkov** (Kronika 10, 1962, str. 117—125); **Kosta Milutinović: Prvi ideolozi federalistične misli kod Južnih Slavena** (Rad 330, 1962, str. 85—195); **Dušan Kermavner: Hegemonistična prekonstrukcija jugoslovskega kongresa v Ljubljani leta 1870** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 81—144) ter odgovor **Fran Zwitter: Nekaj problemov okrog jugoslovskega kongresa v Ljubljani leta 1870** (prav tam str. 145—170).

38. Izdaja obsežnega dela **Ivan Prijatelj: Slovenska kulturnopolitična in slovstvena zgodovina 1848—1895** se je nadaljevala s četrto knjigo (Ljubljana 1961, 675 strani), ki jo je prav tako kot prejšnje uredil Anton Ocvirk, obsežne politično zgodovinske opombe pa ji je napisal Dušan Kermavner. V četrti knjigi sta zajeti poglavji o vlogi akademske mladine v prvem obdobju mladoslovskega gibanja ter o splošnem razvoju literature in literarne kritike v obdobju mladoslovskega romantičnega realizma z dodatkom o vzajemniški epizodi. Med Kermavnerjevimi opombami je posebej opozoriti na dva ekskurza: **Slovsni apostol rusofilstva pred stoletjem** (str. 548—561, izšlo prej v Naši sodobnosti 9, 1961, str. 20—30), ki govori o Gregorju Blažu, ter **Prvo ali Tomšičevo obdobje mladoslovske politike** (str. 561—584). **Franc Koblar** je napisal obsežno monografijo **Simon Gregorčič (njegov čas, življenje in delo)** (Ljubljana 1962, 433 strani). **Avtobiografijo prirodoslovca Ferda Seidla** (r. 1858) je objavil **Marjan Mušič** (Kronika 9, 1961, str. 36—54).

39. **Vjekoslav Bratulić: O suradnji južnoslovskega zastupnika carevinskog vijeća (1894—1900) i o problemu nacionalnosti u Austriji** (Anali Jadranskog instituta 3, 1961, str. 5—68) opisuje zlasti aktivnost istrskih poslancev in njihova stališča; poleg tega obširno razpravlja o strukturi dunajskega državnega zbora ter o poslanskih klubih v njem. O zadnjem obdobju pred prvo svetovno vojno govore razprave: **Ju. A. Pisarev: Osvoboditeljnoe dviženie jugoslovskega narodov Avstro-Vengrii 1905—1914** (Moskva 1962); isti: **Reakcionnaja rolj katolicizma v osvoboditeljnem dviženii jugoslovskega narodov Avstro-Vengrii v 1905—1914 gg** (Voprosy religii i ateizma 7, 1959) in isti: **Nacionalno-osvoboditeljnoe dviženie jugoslovskega narodov Avstro-Vengrii nakanune i v period balkanskih vojn (1909—1913)** (Učenyje zapisi Instituta slavjanovedenija 22, 1961, str. 169—224); **Dragovan Šepić: Politika »Narodnog mira« u Istri 1908—1913** (Anali Jadranskog instituta 3, 1961, str. 69—123).

40. Tudi za zgodovino našega delavskega gibanja je pomembno delo **Herbert Steiner: Bibliographie zur Geschichte der österreichischen Arbeiterbewegung 1867—1918** (Wien 1962), ki daje bibliografijo oziroma izbor iz bibliografije socialističnega tiska, pregled arhivskih fondov, ki dajejo informacije o delavskem gibanju, ter spisek strokovnih združenj (s krščanskimi sindikati vred) do leta 1918. Delavsko gibanje na Slovenskem pred prvo svetovno vojno zajemajo dela: **Jože Munda: Bibliografija delavskega socialističnega tiska na Slovenskem od 1868 do 11. aprila 1920** (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1, Priloga, 51 strani); **Ivka Križnar: Iz zgodovine slovskega delavskega gibanja. Delež žena v borbi slovskega proletariata** (Slovsni izseljenski koledar 1961, str. 192—199); **Dušan Kermavner: Drugi slovsni socialno-demokratski list** (Kronika 10, 1962, str. 80—90) — opisuje »Delavski list« iz leta 1890; **Janko Pleterski: Koroška socialna demokracija in slovska nacionalno vprašanje na Koroškem do leta 1914** (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 212—218); **Giuseppe Piemontese: Il movimento operaio a Trieste dalle**

origini alla fine della guerra mondiale (Udine 1961); Ivan Regent: Pri-
pombe h knjigi G. Piemontese »O delavskem gibanju v Trstu do konca prve
svetovne vojne« (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1,
str. 259—269); Ivan Regent: Nekaj o socialističnem gibanju na Primorskem in
v Istri (str. 7—30), »Ljudski oder« v Trstu — prva slovenska ljudska univerza
(str. 97—107), Ivan Cankar v Trstu (str. 62—72) — vse v knjigi Poglavja iz boja
za socializem III (Ljubljana 1961, 316 strani); Marko Kurtini: Socijalno-eko-
nomsko stanje i pokreti naših pomaraca u XIX st. i početkom XX st. (Pomorski
zbornik II, 1962, str. 1645—1674); Dinko Foretić: Generalni štrajk radnika u Trstu
u povodu štrajka Lloydovih ložača god. 1902 (Pomorski zbornik II, 1962,
str. 1675—1698).

41. O obdobju prve svetovne vojne in nastanku stare Jugoslavije so pisali: Dragovan Šepić: Supiko Diplomat (Rad Frana Supila u emigraciji 1914—1917. go-
dine, Zagreb 1961, 275 strani);⁷ Krizman Bogdan: Povjerljive veze izmedju Ju-
goslavenskog odbora i domaćih političara za I svjetskog rata (Historijski zbor-
nik 15, 1962, str. 217—229); isti: Austrougarska diplomacija u danima raspa-
danja dvojne monarhije 1918 god. (Historijski pregled 8, 1962, str. 15—38); Ju.
A. Pisarev: Poslednie dni monarhii Gabsburgov i osvoboditeljnaja borba jugo-
slavjanskih narodov. »Narodnoe veče« i ego dejatel'nostj (Učenyje zapiski Insti-
tuta slavjanovedenija 24, 1962, str. 197—220); Silvo Kranjec je ponovno objavil
Koroščevo predavanje o postanku Jugoslavije (Zgodovinski časopis 16, 1962,
str. 218—229) iz leta 1925; Dragoslav Janković je napisal izčrpano razpravo O pos-
leratnim radovima na istoriji stvaranja jugoslovenske države 1918 (Jugoslo-
venski istorijski časopis 1962, št. 2, str. 68—87); Bogdan Krizman je obravnaval
Pitanje medjunarodnog priznanja jugoslovenske države 1919. godine (Istorija
XX veka 3, 1962, str. 345—386).

42. Posebej o problemu zapadne meje so bila objavljena dela: Milan Mar-
janović: Londonski ugovor iz godine 1915 (Prilog povijesti borbe za Jadran,
1914—1917, Zagreb 1960, 469 strani)⁸; Bogdan Krizman: Jadransko pitanje pred
»Vijećem četvorice« Pariske mirovne konference (Anali Jadranskog instituta 3,
1961, str. 419—467); Paolo Alatri: Nitti, D'Annunzio e la questione adriatica
(Milano 1959)⁹; Bogdan Krizman obravnava Rapalski ugovor 12. novembra 1920
(Historijski pregled 7, 1961, str. 231—239) v obliki ocene zbirke dokumentov, ki
jo je pod tem naslovom izdal leta 1950 Vojislav Jovanović...

43. Problem severne meje obravnavajo Lojze Ude: Boj za Maribor in šta-
jersko Podravje leta 1918/19 (Zgodovinski časopis 15, 1961, str. 65—156); Bogdan
Krizman: Promemoriya A. Trumbića o Mariboru i Radgoni na Pariškoj mirovnoj
konferenciji 1919. god. (Historijski pregled 8, 1962, str. 70—78); Stanko Škerlj:
Koroški plebiscit. Spomini in razmišljanja (Naši razgledi 10, 1961, str. 210—211,
235, 259); knjižica Dass Kärnten eins und frei bleibe, ki jo je napisal Hans
Steinacher pod psevdonomom P. X. Holder (Klagenfurt 1961), članek Walter
Fresacher: Bauernehrung (Kärntens Festjahr 1960, str. 26) ter še drugi (glej
Tone Zorn v Zgodovinskem časopisu 16, 1962, str. 232).

44. O zgodovini stare Jugoslavije je napisal obsežno delo Ferdo Čulinović:
Jugoslavija izmedju dva rata (Zagreb 1961, I, 550 strani, II, 340 strani)¹⁰. Na

⁷ Ocena: Ivan Jelić (Istoriski pregled 8, 1962, str. 128—132).

⁸ Ocena: Dragovan Šepić (Istoriski pregled 7, 1961, str. 138—140).

⁹ Poročilo Dragovana Šepića (v Jugoslovenskom istorijskom časopisu 963,
št. 1, str. 131—136).

¹⁰ Ocena: Hodimir Sirotković (Historijski pregled 7, 1961, str. 227—231),
Miroslav Stiplovšek (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 269—275).

koncu obravnava tudi neosvobojene jugoslovanske pokrajine Primorsko in Koroško ter daje pregled vlad stare Jugoslavije z imeni vseh ministrov in njihovo strankarsko pripadnostjo. Splošni pregled jugoslovanske zgodovine daje oddelek **Historija gesla Jugoslavija v Enciklopediji Jugoslavije** (5, 1962, str. 106—154). Obdobje pred letom 1918 ter dobo stare Jugoslavije je opisal **Vaso Bogdanov**, [aprilsko vojno 1941 **Mesud Hotić**, narodnoosvobodilno vojno in socialistično revolucijo **Petar Morača**, zunanjepolitične odnose v letih 1945—1961 **Aleš Bebler**. **Hrvoje Matković** objavlja v članku **Iz političke korespondencije 1919/20 godine** (Istorijski pregled 8, 1962, str. 133—144) pisma iz Trumbičeve zapuščine, ki so jih drugi pisali Trumbiću in govorijo o političnih prilikah v tedanji Jugoslaviji; **Vasilij Melik** je napisal razpravo **Izidi volitev v konstituanto leta 1920** (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1, str. 3—61); **N. S. Jovanović (Bogdanovskaja)** obravnava **Dviženie narodnyh mass Jugoslavii protiv nastuplenija reakcii i monarhofašistskoj diktatury (1928—1929)** (Učenyje zapiski Instituta slavjanovedenija 25, 1962, str. 135—170). Delo **Ivan Kreft: Progressivna preusmeritev ljudskega gibanja v Sloveniji med vojnama**, ki je glavni sestavni del (str. 45—231) knjige **Ivan Regent-Ivan Kreft: Progressivna preusmeritev političnega življenja med vojnama v Sloveniji in Trstu** (Murska Sobota 1962, 235 strani), daje pregled slovenske zgodovine in zlasti naprednega gibanja v času stare Jugoslavije. Na zaključku je dan pregled partijskih, sindikalnih in splošno progresivnih listov v Sloveniji v tem času ter seznam knjig in brošur v slovensčini, ki so služile partiji pri izobraževanju kadrov in za propagando.

45. O delavskem gibanju v stari Jugoslaviji pišejo: **Metod Mikuš: Osnovni problemi v razvoju KPJ** (referat na zborovanju slovenskih zgodovinarjev v Murski Soboti 1959, objavljen v zborniku **Prekmurski Slovenci v zgodovini** str. 9—29, z diskusijo **Franceta Klopčiča** str. 31—34); **Ivan Kreft: Mesto Partije v slovenskem političnem življenju v letih pred drugo svetovno vojno** (zbornik **Prekmurski Slovenci v zgodovini**, str. 35—57); **France Klopčič: O mestu komunistične partije v slovenskem političnem življenju med obema vojnama** (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1, str. 271—276); isti: **O nacionalni politiki KP Jugoslavije** (Naši razgledi 11, 1962, str. 26); **Rudolf Golouh: K zatonu socialnodemokratske stranke 1919—1920** (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1, str. 197—199); Zgodovino Skoja (1919—1948) podaja **Živomir Stanković: Borbena pot SKOJ** (Ljubljana 1961, 303 strani).

46. **Ivan Regent: O socialističnem in komunističnem gibanju v Julijski krajini in Istri** (v knjigi **Regent — I. Kreft: Progressivna preusmeritev političnega življenja med vojnama v Sloveniji in Trstu**, Murska Sobota 1962, str. 9—44) govori o obdobju med prvo in po prvi svetovni vojni, prav tako članki **O ustanovitvi Komunistične partije v Julijski krajini in Istri** (str. 39—61)¹¹ ter **Politične, gospodarske in narodnostne razmere v Julijski krajini** (str. 31—38) v knjigi **Poglavja iz boja za socializem III** istega pisca (glej 40. odstavek).

47. V redakciji **Bogdana Krizmana** so bili objavljeni **Zapisnici jugoslavenske emigrantske vlade 1941—1945**, I (od 17. IV. do 12. V. 1941) (Historijski pregled 6, 1960, str. 269—289), II (od 16. V. do 4. VI. 1941 i od 27. VII. 1944 do 8. II. 1945). (Historijski pregled 7, 1961, str. 56—76), III (od 9.—11. VI. 1943) (Historijski pregled 7, 1961, str. 143—159), IV (od 12. VI. do 9. VII. 1943) (Historijski pregled 7, 1961, str. 248—265).

¹¹ Izšlo tudi pod naslovom: Odlomki iz spominov o ustanovitvi Komunistične partije v Julijski krajini in Istri (Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 1962, št. 1, str. 201—214).

48. V publikaciji **Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku** sta izšla VI. zvezek (Ljubljana 1961) z listinami 1444—1499 iz raznih arhivov ter VII. zvezek (Ljubljana 1962) z listinami 1243—1498, prav tako iz raznih arhivov. Način izdavanja smo opisali v 106. odstavku bibliografije 1951—1958. Kratko zgodovino Ljubljane podaja knjižica **Ljubljana. Podobe iz njene zgodovine** (Ljubljana 1962, 120 strani), pri njenem sestavljanju so sodelovali: **Božo Otorepec, Vlado Valenčič, Juša Vavken, Sergij Vilfan, Bogo Grafenauer, Ferdo Gestrin, Nace Šumi, France Klopčič, Franček Saje, Marica Čepe in Jože Šorn**. Deloma v antiko, deloma v srednji vek sega razprava **Peter Petru: Zametki ljubljanskega gradu** (Kronika 9, 1961, str. 182—187); **Nace Šumi** je izdal knjigo: **Ljubljanska baročna arhitektura** (Ljubljana 1961, 220 strani). Ljubljano obravnavajo še naslednja dela: **Ivan Slokar: Zgodovina solitrarn in smodnišnic v Ljubljani in njeni okolici** (Kronika 9, 1961, str. 110—113)¹²; isti: **Ljubljanska suknarna** (glej 24. odstavek); isti: **Zgodovina ljubljanskih opekarn od XVI. stoletja do leta 1731** (Kronika 9, 1961, str. 157—160); isti: **Začetki tobačne industrije v Ljubljani** (Kronika 9, 1961, str. 6—19); isti: **Začetki kemične industrije v Ljubljani in njeni okolici** (Kronika 10, 1962, str. 30—35)¹³; **Vlado Valenčič: Gradbeni razvoj Ljubljane od dograditve južne železnice do potresa 1. 1895** (Kronika 9, 1961, str. 135—144); **Pol stoletja gradbenega šolstva 1912—1962. Jubilejna izdaja gradbene tehnične šole v Ljubljani** (Ljubljana 1962, 57 strani); **Jubilejni zbornik Šentjakobskega gledališča 1920—1961**. Uredil Miran Petrovčič (Ljubljana 1961, 74 strani).

49. Bistvo opisujeta članka: **Silvo Kranjec: Bistra nekdanj in sedaj** (Ob 700-letnici ustanovitve kartuzije) (Koledar Mohorjeve družbe 1961, str. 114—123); **Katica Kobe: Iz zgodovine Bistre** (Kronika 9, 1961, str. 165—173).

50. O Vrhniki so pisali: **Peter Habič: Vrhnika** (geografska monografija manjšega mesta) (Geografski zbornik 7, 1962, str. 5—68); **Rafael Ogrin: Iz vrhniške preteklosti** (Kronika 9, 1961, str. 1—4); isti: **Vrhniški mitničarji** (Kronika 10, 1962, str. 50—54).

51. Izšla je knjižica **Pavel Kunaver: Cerkniško jezero** (Ljubljana 1961, 164 strani).

52. **France Kresal** je napisal monografijo **Razvoj Predilnice Litija ob 75-letnici** (Litija 1961, 132 strani).

53. Razne podatke o Stični, Muljavi, Krki itd. daje **Jože Gregorič: Moje krške poti** (Koledar Mohorjeve družbe 1962, str. 141—151).

54. Zbornik **Dolenjska zemlja in ljudje** (Novo mesto 1962, 224 strani) obravnava Dolenjsko, zlasti novomeško pokrajino z geografskih vidikov; za našo bibliografijo pa je omeniti dve razpravi: **M. Dobovšek, V. Klemenčič, M. Likar, J. Vrhovec, B. Vrstovšek: Rast prebivalstva novomeške pokrajine po letu 1869** (str. 162—174) in **Marjan Dobovšek: Gibanje prebivalstva na ozemlju novomeškega okraja v letih 1869—1961** (str. 175—199) z podrobnimi podatki po katastrskih občinah; **Dolenjski zbornik (Ob 20-letnici ljudske revolucije)** (Novo mesto 1961, 304 strani) vsebuje članke, ki obravnavajo obdobja od antike do NOB. Posebej naj navedemo članek: **Marko Ivanetič: Razvoj gospodarstva na Dolenjskem**, (str. 239—264); **Marijan Mušič** je obravnaval **Grad Otočec. Problemi njegove stavbne zgodovine in obnove** (Varstvo spomenikov 8, 1962, str.

¹² Ocena in dopolnila: Jože Šorn (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 261—262).

¹³ Oceno in dopolnila daje Jože Šorn (Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 262—264).

12—36), **Ivan Brlič** je napisal knjigo **Mokrice** (Dvorac perevoj, Mokrice 1961, 87 strani).

55. Belo Krajino opisujeta deli **Janez Vitkovič: Bela Krajina skozi viharje k svobodi** (Ljubljana 1961, 181 strani); **Jože Dular: Metlika skozi stoletja** (Metlika 1961, 131 strani).

56. V seriji poljudnoznanstvenih opisov slovenskih pokrajin, ki jo je začela izdajati Mladinska knjiga v Ljubljani, sta kot prva dva zvezka izšle knjižici: **France Planina: Škofja Loka z bližnjo okolico** (Ljubljana 1962, 136 strani) in isti: **Poljanska in Selška dolina** (Ljubljana 1962, 148 strani). Muzejsko društvo v Škofji Loki je izdalo nadaljnja dva letnika zbornika **Loški razgledi** (8, 1961, 238 strani; 9, 1962, 260 strani). Glavni za zgodovino pomembni članki v obeh letnikih so: **Pavle Blaznik: Trgovske zveze Škofje Loke z Reko v luči notarske knjige Antona de Reune de Mutina (1436—1461)** (1961, str. 75—82), razprava istega avtorja o reformaciji in protireformaciji (glej 22. odstavek); **Gašperšičev članek o zadnjih rudarjih na Jelovici** (glej 25. odstavek); **Doroteja Gorišek: Usnjarska obrt v Škofji Loki** (1961, str. 165—171); ista: **Ureditev zgodovinske zbirke** (1961, str. 219—222), ki daje pregledno sliko razvoja kolonizacije in kajzarstva na škofjeloškem področju; **Primož Simonič: Kmetijstvo v loškem okolišju nekdaj in danes** (1962, str. 149—170); **France Planina: Kmetije pod Pasjo ravnijo** (1962, str. 181) ter več člankov o NOB na škofjeloškem področju. **Ferdo Gestrin** je napisal **Prispevek k razlagi imena Tavčar** (Jezik in slovstvo 5, 1961/62, str. 58—59).

57. **Tehniška tekstilna šola v Kranju** je izdala **Jubilejni zbornik** (Kranj 1961).

58. Izšla sta **Kamniški zbornik** 7, 1961, 387 strani in 8, 1962, 170 strani. Članki se nanašajo večinoma na NOB; Jenkov prispevek o kamniški železnici smo omenili v 27. odstavku; posebej spada v okvir naše bibliografije še članek **Srečko Zabrič: Delavsko gibanje med obema vojnama na Kamniškem**¹⁴ (Kamniški zbornik 8, 1962, str. 5—56); **Božo Otorepec** je napisal članek: **Iz zgodovine gradu Dragomelj** (Kronika 10, 1962, str. 1—8).

59. Izšla sta **Celjski zbornik** 1961 (543 strani) in 1962 (296 strani) z mnogimi članki, ki obravnavajo zgodovinsko problematiko obsežnega celjskega področja, od arheologije do NOB. Nekaj smo jih omenili že v prvem delu bibliografije, tako **Curkovo** razpravo O trgih in mestih v Posavinju, Obsotlju in Posavju (glej 20. odstavek), **Orožnovo** O celjskem arhivu (glej 8. odstavek). Obsežnega celjskega področja se dotikajo še naslednji članki iz obeh zbornikov in od drugod: **Jože Curk: Umetnostni profil šmarsko-rogaško-kozjanskega skozi stoletja** (1961, str. 487—501); **Janko Orožen: Štiri skice iz zgodovine Rogaške Slatine** (1961, str. 290—314); **Ivan Goršič: Zdravilišče Rogaška Slatina v besedi in sliki** (Rogaška Slatina 1962, 104 strani); **Adolf Režek: Rogaška Slatina in Zrinjski** (Kronika 10, 1962, str. 172—184); **Jože Curk: Konservatorska problematika Posavinja** (Celjski zbornik 1961, str. 457—469); **Jaka Slokan: Prostovoljno gasilsko društvo Žalec 1881—1961** (Žalec 1961, 34 strani); **Milan Natek: Zemlja in človek po Dobrovljah** (Celjski zbornik 1962, str. 36—82); isti: **Gomilsko** (Geografski zbornik 7, 1962, str. 69—142); **Logarska dolina in Gornja Savinjska dolina v luči turistične problematike** (Celjski zbornik 1961, str. 256—286); **Drago Meze: Še nekaj geografskih drobcev iz Gornje Savinjske doline** (Celjski zbornik 1962, str. 5—35); **Zlata Zupančič: Velenjsko industrijsko žarišče in njegov razmah** (Celjski zbornik 1961, str. 315—350); **Jakob Medved: Problematika gorskih kmetij ob primeru Tople** (Geografski vestnik 33, 1961, str. 137—152).

¹⁴ Ocena Miroslav Stiplovšek (Občinski poročevalec, Domžale, št. 6, 25. 6. 1963; št. 8. 25. 9. 1963).

60. **Jože Curk** prikazuje **Razvoj mariborske mestne vedute** (Kronika 9, 1961, str. 145—156); **Marica Špendal** je opisala **Slovensko glasbeno življenje v dobi čitalnice** (Ob njeni stoletnici) (Nova obzorja 15, 1962, str. 246—256).

61. **Lojze Štefanec** piše **Ob 80. obletnici obstoja zdravilišča v Radencih** (Zadružni koledar Pomurja 1962, str. 179—186).

62. Zbornik **Prekmurški Slovenci v zgodovini** (Murska Sobota 1961, 129 strani), čigar osnovo predstavljajo referati in diskusija na zborovanju slovenskih zgodovinarjev v Murski Soboti septembra 1959, je prinesel že v 45. odstavku navedene razprave iz zgodovine KPJ med obema vojnama ter naslednje obravnave vprašanj iz zgodovine Prekmurja: **Franjo Baš: Posebne poteze prekmurske zgodovine v ogrski dobi** (str. 61—77), **Bogo Grafenauer: O turški oblasti in o nastanku drobne zemljiške posesti v Prekmurju** (str. 79—90), **Fran Zwitter: K vprašanju razvoja Slovencev v Prekmurju med 1860 in 1918** (str. 109—113), **Rudi Kyovsky: Revolucionarno obdobje v Slovenski Krajini (Prekmurju po prvi svetovni vojni)** (str. 103—108) z diskusijo **Franceta Klopčiča** (str. 115—116), **Rudi Čačinovič: Politični in socialni razvoj Prekmurja med obema vojnama** (str. 117—129), **Vladimir Murko: O neznanih in pozabljenih Slovencih na Madžarskem** (str. 91—102). Zbornik ob naprednem tisku... ki ga je uredil **Vanek Šiftar** (Murska Sobota 1962, 121 strani) govori o predvojnem naprednem tisku v Prekmurju. Posebej moramo omeniti pregledni članek **Miška Kranjca** (str. 7—19), članek **Franca Zadravca** **Prekmurški napredni tisk do leta 1941** (str. 31—47), bibliografski **Pregled naprednih tiskov** (avtor **Niki Brumen**, str. 101—121), članek **Rudija Čačinoviča o Novem času** (str. 49—54) ter članke **Edvarda Kardelja, Ivana Krefta in Miška Kranjca o Ljudski pravici** (str. 55—72). Objavljen je tudi ponatis tedaj zaplenjene 17. številke **Ljudske pravice** z dne 31. avgusta 1935. Pregled tiskarn, ki so delale v Murski Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru in njihovih glavnih tiskov daje **Nikica Brumen: Tiskarne v Pomurju** (Kronika 9, 1961, str. 82—92); **Ivan Zelko: Murska Sobota** (Kronika 10, 1962, str. 20—30) razpravlja o imenu kraja, njegovem izvoru ter trško-mestni funkciji; na koncu navaja tudi druge v teku časa omenjene trge v Prekmurju. Ivan Zelko je napisal tudi članek: **Soboški jobagioni** (Kronika 9, 1961, str. 160—164); **Bela Sever** je podal **Razvoj prekmurskega vinogradništva** (Geografski vestnik 33, 1961, str. 61—93).

63. **Friedrich Zopp: Kärntner Bibliographie** (Klagenfurt 1961, 288 strani)¹⁵ zajema publikacije in članke o Koroški, ki so izšli v letih 1945 do 1959. Kratek zgodovinski pregled Koroške in Koroških Slovencev je napisal **Bogo Grafenauer** v **Enciklopediji Jugoslavije** (Koruška, 5, str. 321, **Koruški Slovenci** str. 324—327); prav tam je dan tudi pregled bojev za Koroško v letih 1918—19 (**Slobodan Stambolić**) ter pregled Koroške v narodnoosvobodilni vojni (**Miroslav Štepančić**); **Karl Kafka** nadaljuje z objavljanjem **Kärntner Wehrkirchen** (Carinthia 151, 1961, str. 616—624). Posamezne predele in kraje Koroške obravnavajo članki **Alois Kieslinger: Henriettental, eine vergessene Kärntner Glas-hütte** (Carinthia 152, 1962, str. 265—271); **Walther Fresacher: Geschichte des Marktes St. Paul im Lavanttal** (Klagenfurt 1961, 160 strani); **Heinrich Appelt: Das Diplom Friedrich Barbarossas für St. Paul im Lavanttal** (Carinthia 151, 1961, str. 479—485); **Otto Lamprecht: Der Besitz des Stiftes St. Paul i. L. in der Mark hinter dem Drauwalde** (Carinthia 151, 1961, str. 520—533); isti: **Gemeinschaften auf dem mittelalterlichen Besitz des Stiftes St. Paul i. L.** (Zeitschrift des historischen Vereines für Steiermark 53, 1962, str. 29—35); **Walther Fresacher: Die Herrschaft Hollenburg** (Festschrift für Gotbert Moro 1962, str. 65—78); **Anton Feinig: Hišna imena v okolišu nekdanje humperške graščine na**

¹⁵ Prim. poročilo T. Zorna v Zgodovinskem časopisu 16, 1962, str. 231.

Koroškem (Vera in dom, 13, 1961, št. 1—9/10): **Josip Šašel: Imena Singerberg in Saulpe izhajajo iz slovenščine** (Koledar Slovenske Koroške za leto 1962); **Gotbert Moro: 150 Jahre Carinthia** (Carinthia 151, 1961, str. 277—278, 901—913 s seznamom urednikov in sodelavcev); **Herfried Berger: Geographische Grundlagen der historischen Entwicklung von Hermagor. Zur dreissigjährigen Wiederkehr der Stadterhebung** (Carinthia 152, 1962, str. 446—462).

64. **Theodor Veiter** opisuje **Die Lage im Kanaltal-Rechtsprobleme der Kanaltaler** (Ostdeutsche Wissenschaft 8, 1961, str. 437—468)¹⁶.

65. **Anton Melik** je objavil študijo **Bovec in Bovško** (Geografski zbornik 7, 1962, str. 307—388); **Marušič Branko** je napisal članek z naslovom **Stoletnica tolminske čitalnice »1862—1962«**. (**Bivanje dr. Karla Lavriča v Tolminu**) (Jadranski koledar 1962, str. 178—181).

66. Beneško Slovenijo opisujeta **Rihard Orel: Rezijska dežela** (Narodopisni in jezikovni oris) (Jadranski koledar 1961, str. 149—154) in **Joško Kragelj: Beneška Slovenija** (Predavanje na tečaju CMD, 1960) (Nova pot 13, 1961, str. 151—160).

67. **Giovanni Battista Pellegrini: Panorama di storia linguistica giuliano-carnica** (Studi Goriziani 29, 1961, str. 73—97).

68. Zbornik **Gorizia nel Risorgimento** (Gorizia 1961, vsebuje poleg Cervanijeve študije o zgodovini risorgimenta omenjena v 35. odstavku, še članke **Giuseppe Stefani Figure dell'antirisorgimento** (str. 43—86), ki opisuje **Carla Cattinelli**, **Mario Corsini: Figure del Risorgimento — Prospero Antonini** (str. 89—120), **Emilio Mulitsch: I Prodromi dell'irredentismo isontino** (str. 121—159) piše o radikalnih okrog lista Il Goriziano v sedemdesetih letih (Glej oceno Ivo Juvančič, Zgodovinski časopis 16, 1962, str. 265—269). Omenimo naj še dela: **Guido Manzini: Appunti per la storia della cultura goriziana dell'800 e del'900** (Studi Goriziani 31, 1962, str. 127—134); **Albert Rejec: Prvi slovenski goriški list** (Jadranski koledar 1961, str. 174—177); isti: Leti 1914 in 1915 na Goriškem. (Na prelomu iz mirnega v nemirno obdobje) (Jadranski koledar 1962, str. 127—133). Nekaj del o Gorici glej še v 35. odstavku.

69. **Sauro Pesante** objavlja **Bolletino bibliografico regionale per gli anni 1957 e 1958** (Archeografo Triestino 23, 1960, str. 178—230), **Bollettino bibliografico regionale per l'anno 1959** (prav tam 24, 1962, str. 157—197) z abecednim predmetnim kazalom za leta 1951—1959 ter tekočo **Bibliografia Triestina in Rivista mensile della città di Trieste 1962**. Mi naj tu za Trst navedemo naslednja dela: **Dante Cannarella: Sulle origini di Trieste** (La Porta Orientale 31, 1961, str. 294—307); **Samo Pahor: Nastanek srednjeveškega Trsta** (Jadranski koledar 1961, str. 170—173); **Giovanni de Vergottini: Vescovo e comune** (Atti e memorie della Societa istriana 9, 1961); **Marino Szombathely: Aspetti della vita di Trieste nei secoli XV e XVI** (nadaljevanje, Archeografo Triestino 23, 1960/61, str. 167—177); **Oscar de Incontrera: Vita triestina nel settecento** (nadaljevanje, obsega leto 1791 (La Porta Orientale 31, 1961, str. 142—148, 223—231, 376—395; 32, 1962, str. 155—163, 236—242, 462—475); isti: **Giuseppe Labrosse e gli emigrati francesi a Trieste** (nadaljevanje, Archeografo Triestino 23, 1960, str. 23—84; 24, 1962, str. 83—156); **Vladimir Murko: Josip Ressel in Trst** (Slovenski pomorski zbornik 1962, str. 63—91); **René Dollot: Trieste et la France** (Paris 1961); **Bruno Cocconi: Riccardo Zampieri, Mezzo secolo di lotte a Trieste per l'unità italiana** (Milano 1961, 300 strani); **Guido Manzini bibliografija italijanskih del iz let 1909 do 1961 o Scipiu Slataperju** (Studi Goriziani 30, 1961, str. 125—156); **Janko Jeri: Tržaško vprašanje po drugi svetovni vojni. Tri faze diplomatskega boja**.

¹⁶ Prim. oceno T. Zorna v Zgodovinskem časopisu 16, 1962, str. 275—277.

(Ljubljana 1961, 379 strani)¹⁷; **Riko Pertot: Barkovljansko gospodarstvo okrog leta 1900** (Jadranski koledar 1962, str. 98—101); **Samo Pahor: Iz zgodovine Kontovela** (Jadranski koledar 1962, str. 102—104). Več del, ki obravnavajo Trst, smo našli tudi zgoraj v odst. 6, 8, 35, 36, 40, 44, 46.

70. **Slovenski pomorski zbornik** (Koper 1962, 188 strani) prinaša poleg geografskih in gospodarskih člankov, člankov o pomorskem šolstvu v Piranu in opisa pomorskega oddelka v piranskem mestnem muzeju naslednje zgodovinske prispevke: **Ferdo Gestrin: Pomorstvo v Piranu v letih 1325—1355** (str. 31—41), **Medveščkov in Vilharjev** članek, ki smo ju navedli v 6. odstavku, **Murkov** članek o Ressleru (glej 69. odstavek); **Radivoj Rehar: Nastanek in razvoj turizma ob slovenski obali** (str. 171—178). **Srečko Vilhar** je napisal **Prerez zgodovine slovenskih knjižnic in knjižničarstva na Primorskem**, s prispevkom **Miša Šalamuna: Slovensko primorsko časopisje. Zgodovinski pregled in bibliografski opis** (Koper 1961, 112 strani). Nekaj del o Istri smo navedli v 39. odstavku. Še posebej naj opozorimo na kritičen prikaz najnovejše literature v članku **Dragovan Šepić: Hrvatski narodni preporod u Istri u našoj novijoj historiografiji** (Historijski zbornik 15, 1962, str. 289—295).

KRATKA BIBLIOGRAFIJA O NOB SLOVENCEV V LETIH 1961 IN 1962

Bibliografija o narodnoosvobodilnem boju Slovencev za leti 1961 in 1962 je sestavljena, kolikor je na tem mestu vključena v splošno bibliografijo slovenske zgodovine, v glavnem po istih kriterijih kakor »Bibliografija slovenske zgodovine« iz let 1959—1960. Vendar je bibliografija o narodnoosvobodilnem boju še mnogo bolj nepopolna kakor navedena splošna bibliografija slovenske zgodovine. Pravzaprav je samo zelo kratek izvleček iz del, ki so bila o NOB stvarno napisana. Izvleček se nanaša predvsem na dela, ki so bila napisana v slovenskem jeziku. V tujih jezikih pa slovenski problemi kot samostojne enote v splošnem itak niso bili obdelani. V tujih jezikih napisana dela se dogajanja na slovenski zemlji le dotikajo, ker ga pretežno le vključujejo v splošna dela ali pregleda, ki se nanašajo na celotno ozemlje SFRJ. Obširneje posegajo na slovensko ozemlje le dela nekaterih italijanskih avtorjev, kar je v zvezi z nedavno preteklostjo zapadnega dela slovenske zemlje in današnjim političnim stanjem tega zapadnega obrobja. Delno podoben značaj kažejo tudi nekatera dela, ki so napisana v nemškem jeziku. Posebnost pričujoče bibliografije o narodnoosvobodilnem boju na slovenski zemlji je predvsem v tem, da zajema tudi dela, ki niso napisana v slovenskem jeziku. V bibliografiji zajemajo skoraj polovico bibliografskih enot. S tem pa ni rečeno, da je obdelovanje slovenskih problemov izven Slovencev široko in obsežno, temveč samo to, da je število enot v slovenskem jeziku v primeri s kvantomom, ki je dejansko nastal, resnično skromno in more človeku, ki bi se zanimal za obdelavo problemov NOB, služiti le kot izhodišče za primerjavo del, ki nastajajo pri nas, z deli, ki izven nas govore o nas.

Pričujoča bibliografija o NOB na Slovenskem je glede slovenskih del sestavljena z velikimi omejitvami. V celoti je izpuščena memoarska literatura (z izjemo seveda one v srbohrvatskem jeziku!), čeprav še vedno ustvarja dragocene prispevke k poznavanju našega narodnoosvobodilnega boja. Prav tako so izpuščeni članki v tistih periodičnih glasilih, ki imajo časniški ali časopisniški značaj. Upoštevani so le sestavki, ki imajo značaj objavljajanja gradiva ali so

¹⁷ Ocena: Dragovan Šepić (Historijski zbornik 14, 1961, str. 269—272).